

Zunifikowany System Rachunkowości jako próba ujednoczenia zasad ewidencji w gospodarstwach rodzinnych

Wstęp

W związku z zaistniałymi przemianami społeczno-ekonomicznymi w kompleksie gospodarki żywnościowej, w tym w prywatnych gospodarstwach rolniczych, powstał Zunifikowany System Rachunkowości Gospodarstw Rolniczych (ZSRGR) [Goraj i inni 1998]. Jest on przystosowany do prowadzenia przez gospodarstwa rolnicze, na których nie ciąży obowiązek prowadzenia rachunkowości z mocy prawa [Ustawa 1994]. Zgodnie z zasadą stosowaną w systemach rachunkowości gospodarstw rolniczych Unii Europejskiej, przyjęto założenie o odzwierciedleniu faktycznego związku gospodarstwa rolniczego z rynkiem [Bład 1999; Goraj 1999]. Takie przygotowania trwają również w Polsce, a niektóre gospodarstwa wdrażają ten system. W celu przybliżenia tej problematyki w niniejszym artykule przedstawiono zasady i organizację obowiązujące w Zunifikowanym Systemie Rachunkowości Gospodarstw Rolniczych. Artykuł ma charakter przeglądowy, oparty na materiałach źródłowych i sprawozdaniach grupy roboczej ds. zunifikowanej rachunkowości [Goraj 1999].

Zasady obowiązujące w Zunifikowanym Systemie Rachunkowości Gospodarstw Rolniczych

Podstawowym zadaniem stawianym przed ZSRGR jest ujednoczenie zasad ewidencji, przetwarzania i sprawozdawczości rachunkowości rolniczej. Dzięki temu stanie się możliwe dostarczenie zestawów danych, opisujących według jednolitych standardów wyniki ekonomiczno-produkcyjne gospodarstw rolniczych dla trzech podstawowych grup odbiorców, takich jak:

- 1) rolnik i współpracujący z nim doradca,
- 2) partnerzy rynkowi rolnika (głównie banki),
- 3) ośrodki decyzyjne (centralne i regionalne).

Coraz więcej uwagi poświęca się zagadnieniom finansowym, głównie w przypadku korzystania przez gospodarstwo rolnicze z obcego kapitału (kredyty bankowe). Wiarygodnym odzwierciedleniem sytuacji finansowo-majątkowej gospodarstwa są raporty opracowywane na podstawie zebranych danych. Cechą sporządzanych raportów jest zapewnienie porównywalności wyników polskich gospodarstw rolniczych z wynikami gospodarstw krajów UE. W tym celu wszystkie dane opisujące gospodarstwo rolnicze są określone według jednolitych zasad, powszechnie stosowanych w rachunkowości finansowej podmiotów gospodarczych w krajach o rozwiniętej gospodarce rynkowej.

Wszystkie sprawozdania sporządzane przez gospodarstwa rolnicze obejmują ten sam okres obrachunkowy (który pokrywa się obecnie z rokiem kalendarzowym), to jest 12 miesięcy okresu obrachunkowego, co jest zgodne z zasadą jednolitego okresu obrachunkowego. Spośród podstawowych zasad prawidłowej rachunkowości w ZSRGR uwzględnia się:

- *zasadę kontynuacji działalności gospodarstwa rolniczego,*
- *zasadę istotności,* zgodnie z którą należy przedstawić wszystkie pozycje sprawozdań w sposób rzetelny i jasny dla określenia sytuacji finansowej i majątkowej gospodarstwa rolniczego,
- *zasadę ostrożnej wyceny,* która oznacza, że aktywa i rozchody nie mogą być zawyżone, a zobowiązania i koszty zaniżone,
- *zasadę ciągłości,* według której przyjęte metody rachunkowości muszą być stosowane w kolejnych okresach sprawozdawczych w sposób ciągły dla zapewnienia dynamicznej porównywalności danych, zawartych w sprawozdaniu gospodarstwa rolniczego.
- *zasadę wyższości treści nad formą,* która oznacza, że przestrzega się zgodności z rzeczywistością występujących operacji gospodarczych, nawet kosztem wymagań formalnych.

W ZSRGR zasada rachunkowości memoriałowej na etapie rejestracji danych źródłowych została zastąpiona zasadą kasową. Oznacza to, że wpłatę rejestruje się w momencie faktycznej zapłaty i wpływu gotówki do gospodarstwa, a wypłatę rejestruje dopiero w momencie faktycznego wydatkowania gotówki. Według zaistniałego odstępstwa od podstawowej zasady memoriałowej nie dokonuje się bieżącej rejestracji należności i zobowiązań, lecz uwzględnia się je w momencie dokonywania inwentaryzacji i na koniec okresu obrachunkowego dokonuje się korekty wielkości wyniku z działalności gospodarstw.

Ogólna idea sprawozdań finansowych gospodarstwa rolniczego

W warunkach gospodarki rynkowej najczęściej podstawowym celem każdego przedsiębiorstwa, w tym przedsiębiorstwa rolniczego, jest maksymalizacja zysku, czyli dochodu. W celu przeprowadzenia bieżącej analizy uzyskiwa-

nych wyników oraz ułatwień w podejmowaniu decyzji dotyczących przyszłości rolnicy – podobnie jak inni przedsiębiorcy – powinni prowadzić zapisy rachunkowe. Przeznaczone są do tego tabele wpłat i wypłat, które służą do systematycznego i chronologicznego rejestrowania rozliczonych transakcji w danym okresie sprawozdawczym. Jako wpłaty rozumiemy wszystkie środki, które wpływają do gospodarstwa rolniczego w postaci gotówki i wpłat na rachunek bankowy, jak również wartość transakcji rozliczanych w formie wymiany naturalnej. Za wypłatę uważa się z kolei wszystkie środki, które wypływają z gospodarstwa rolniczego w takiej samej postaci jak wpłaty (gotówka, wypłaty z rachunku bankowego lub wartość transakcji rozliczonych w formie wymiany naturalnej).

Ogólna idea rachunku zysków i strat z działalności gospodarstwa obejmuje zestawienie wpłat i wypłat skorygowane o wartość zapasów, inwentarza żywego i produkcji roślinnej w toku oraz o amortyzację rzeczowego majątku trwałego. Zestawienie takie pozwala ustalić dochód rolniczy netto, którego sposób obliczania zilustrowano na schemacie 1.

W przedstawionym modelu rachunku zysków i strat ustalenie dochodu rolniczego netto jest powiązane z przepływami pieniężnymi gospodarstwa rolniczego. Na etapie ewidencji wpłat i wypłat grupuje się je według czterech rodzajów prowadzonej działalności:

- działalność operacyjna,
- działalność inwestycyjna,
- działalność finansowa,
- działalność prywatna.

Schemat 1.

Model rachunku zysków i strat

Etap I

Wpłaty z działalności operacyjnej + saldo należności z działalności operacyjnej na koniec okresu	<i>minus</i>	Wypłaty z działalności operacyjnej + saldo należności z działalności operacyjnej na koniec okresu
<i>równa się</i>		
Nadwyżka funduszy z działalności operacyjnej		

Etap II

Nadwyżka funduszy z działalności operacyjnej	
<i>plus</i>	<i>minus</i>
wartość zapasów, inwentarza żywego i produkcji roślinnej w toku na koniec okresu	wartość zapasów, inwentarza żywego i produkcji roślinnej w toku na początek okresu
<i>równa się</i>	
Dochód rolniczy brutto	

Etap III

Dochód rolniczy brutto	<i>minus</i>	Amortyzacja rzeczowego majątku trwałego
<i>równa się</i>		
Dochód rolniczy netto		

Źródło: [Czarny A., Czarny M. 1997].

Pierwszym, podstawowym rodzajem działalności gospodarstwa rolniczego jest działalność operacyjna. Obejmuje ona transakcje wynikające z bieżącego funkcjonowania gospodarstwa, jak produkcja roślinna i zwierzęca oraz działalność uboczna. Przepływy pieniężne dotyczą więc wpłat do gospodarstwa w postaci przychodów ze sprzedaży produktów pracy oraz wypłat wynikających z bieżącej działalności funkcjonowania gospodarstwa.

Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej gospodarstwa obejmują wpłaty za sprzedane składniki majątku trwałego, a także wypłaty za zakupione rzeczowe i finansowe składniki majątku trwałego w postaci wpłaconych udziałów do jednostek współpracujących z gospodarstwem i zakupionych papierów wartościowych bezpośrednio z gospodarstwem związanych.

Trzecia grupa dotyczy przepływów pieniężnych z działalności finansowej. Jest ona związana z tymi operacjami, które powodują zmiany w wielkości i strukturze kapitałów zaangażowanych w gospodarstwie. Działalność finansowa obejmuje wpłaty z tytułu uzyskanych kredytów i pożyczek pobranych na potrzeby gospodarstwa oraz wypłaty związane ze spłatą rat otrzymanych wcześniej kredytów i pożyczek.

Przepływy pieniężne z działalności prywatnej obejmują te rodzaje działalności, które nie są bezpośrednio związane z produkcyjną i gospodarczą sferą działalności jednostki rolniczej, jednakże na skutek wzajemnych zależności gospodarstwa rolnego i domowego wymagają rozliczenia.

Struktura organizacyjna Zunifikowanego Systemu Rachunkowości Gospodarstw Rolniczych

W Polsce do zrealizowania wymienionych wcześniej zadań została utworzona pięciostopniowa struktura Zunifikowanego Systemu Rachunkowości Gospodarstw Rolniczych:

1. Krajowa Rada Programowa,
2. Krajowe Centrum Operacyjne,
3. Wojewódzki Ośrodek Rachunkowości Rolnej,
4. Rejonowy Ośrodek Rachunkowości Gospodarstw Rolniczych.

Celem Krajowej Rady Programowej jest sprawowanie nadzoru nad funkcjonowaniem systemu, podejmowanie decyzji o ewentualnych modyfikacjach, opiniowanie raportów przygotowanych dla ośrodków decyzyjnych o stanie gospodarstw rolniczych, opracowywanych na podstawie danych uzyskanych w ramach Zunifikowanego Systemu Rachunkowości.

Krajowe Centrum Operacyjne zostało umiejscowione w Instytucje Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej. Składa się ono z trzech zespołów:

1. *Zespołu metodyki badań* – odpowiedzialnego za aktualizację systemu rachunkowości w przypadku potrzeby jego modyfikacji oraz organizację odpowiednich programów szkoleniowych z zakresu sposobu gromadzenia danych i analizy finansowej gospodarstw.
2. *Zespołu tworzenia i eksploatacji krajowej bazy danych rachunkowości* – odpowiedzialnego za import i testowanie zestawów danych z poszczególnych ośrodków wojewódzkich.
3. *Zespołu analiz* – odpowiedzialnego za opracowanie raportów dla ośrodków decyzyjnych rządu i jego agend na podstawie danych empirycznych, a także za przeprowadzenie analiz symulacyjnych na podstawie opracowanych modeli różnego typu gospodarstw rolniczych.

Zadaniem *Wojewódzkiego Ośrodka Rachunkowości* jest nadzór i koordynacja pracy Rejonowych Ośrodków Rachunkowości Gospodarstw Rolniczych zlokalizowanych we wszystkich podległych im Rejonowych Biurach Doradztwa Rolniczego. Na szczeblu byłego województwa tworzona jest baza danych rachunkowości rolnej, importowanych ze wszystkich podległych Biur Rejonowych. Na podstawie tej bazy opracowywane są raporty porównawcze, zawierające wyniki poszczególnych gospodarstw oraz wyniki ustalane dla grupy gospodarstw podobnych. Wojewódzka baza danych może być wykorzystywana do opracowania raportów o wynikach i sytuacji finansowej gospodarstw w określonym województwie. Zestawy danych rachunkowości z utajonymi identyfikatorami gospodarstw są wysyłane do Krajowego Centrum Operacyjnego.

Rejonowy Ośrodek Rachunkowości Gospodarstw Rolniczych ulokowany jest w każdym Rejonowym Biurze Doradztwa Rolniczego. Pracownicy zatrudnieni w tych biurach bezpośrednio współpracują z rolnikami w zakresie gromadzenia danych źródłowych na odpowiednich formularzach. Pomagają również współpracującym rolnikom w analizie uzyskanych wyników ekonomiczno-produkcyjnych zawartych w dostarczonych rolnikom raportach indywidualnych i porównawczych. W Rejonowym Biurze Doradztwa Rolniczego są wprowadzane do komputera i testowane dane źródłowe rachunkowości, a po ich zweryfikowaniu i usunięciu ewentualnych błędów opracowywane są indywidualne raporty o wynikach działalności gospodarstw w okresie sprawozdawczym. Dane źródłowe o przepływach pieniężnych są wykorzystywane do sporządzania sprawozdań o okresowym przepływie pieniędzy. Zestawy indywidualnych danych rachunkowości rolnej są sukcesywnie przesyłane do Wojewódzkich Ośrodków Rachunkowości Rolnej.

Praktyczne zastosowanie Zunifikowanego Systemu Rachunkowości Gospodarstw Rolniczych w ODR Szepietowo

W 1997 roku w województwie łomżyńskim zapoczątkowano wdrażanie Zunifikowanego Systemu Gospodarstw Rolniczych. Objęto nim gospodarstwa rolników, którzy nie ukończyli czterdziestego roku życia i zaciągnęli kredyty inwestycyjne na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rolniczego; w roku tym 299 rolników prowadziło w wyżej wymienionym systemie rachunkowość przy pomocy doradców z Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Szepietowie. W Ośrodku tym przeprowadzono szkolenia rolników, które polegały na zapoznaniu ich z ogólnymi zasadami systemu rachunkowości i sposobem prowadzenia ewidencji w gospodarstwie. Ewidencja prowadzona była w trzech książkach: *inwentarzowej, wpłat i wypłat oraz obrotów i zaszłości*.

W *książce inwentarzowej* rejestrowano stan majątkowy na moment zamknięcia ksiąg danego okresu obrachunkowego (jednocześnie był on momentem otwarcia kolejnego okresu). W momencie przystąpienia gospodarstwa do systemu rachunkowości przeprowadzano inwentaryzację i dokonywano wyceny wszystkich składników majątku gospodarstwa rolniczego i jego zobowiązań, sporządzając bilans otwarcia.

W *książce wpłat i wypłat* na bieżąco dokonywane były zapisy obrotów środkami pieniężnymi. Była to podstawowa działalność konieczna do rejestracji zaszłości w gospodarstwie rolniczym. Książka przeznaczona była do systematycznego rejestrowania wszelkich rozliczonych (pieniężnie lub towarowo) transakcji w ciągu całego okresu obrachunkowego.

Z powodu braku równoległego prowadzenia bieżącej dokumentacji magazynowej transakcje dotyczące składników mierzalnych ilościowo dodatkowo były opisywane w tych jednostkach. Dane zarejestrowane w *książce wpłat i wypłat* gospodarstwa rolniczego służyły do odzwierciedlenia pełnej struktury rodzajowej przepływów pieniężnych w okresach miesięcznych, danego kwartału i narastająco wg kolejnych kwartałów okresu obrachunkowego, z uwzględnieniem rodzaju działalności (operacyjnej, inwestycyjnej, finansowej i prywatnej gospodarstwa).

Książka *obrotów i zaszłości* obejmowała: nakłady robocizny własnej, obroty naturaliami, miesięczne stany zwierząt, ponoszone nakłady na inwestycje i produkcję w toku.

Zasady obliczania wyników w Zunifikowanym Systemie Rachunkowości Gospodarstw Rolniczych przedstawiono na schemacie 2. Księgowość prowadzona była systemem rewizyjnym. Po przeprowadzeniu inwentaryzacji majątku i sporządzeniu bilansu doradca raz na kwartał (lub częściej) spotykał się z rolnikiem i sprawdzał jego bieżące zapisy. Poprawione i uzupełnione zapisy

Schemat 2

Obliczanie wyników w Zunifikowanym Systemie Rachunkowości Gospodarstw Rolniczych

A)	PRZYCHODY	<i>minus</i>	KOSZTY BEZPOŚREDNIE
		<i>równa się</i>	NADWYŻKA BEZPOŚREDNIA
B)	NADWYŻKA BEZPOŚREDNIA	<i>minus</i>	koszty pośrednich nakładów produkcyjnych, podatki, ubezpieczenia
		<i>równa się</i>	WARTOŚĆ DODANA BRUTTO
C)	WARTOŚĆ DODANA BRUTTO	<i>minus</i>	amortyzacja
		<i>równa się</i>	WARTOŚĆ DODANA NETTO
D)	WARTOŚĆ DODANA NETTO	<i>minus</i>	koszty czynników zewnętrznych, praca najemna, czynsze, odsetki od kredytów
		<i>równa się</i>	DOCHÓD ROLNICZY NETTO
E)	DOCHÓD ROLNICZY NETTO	<i>plus</i>	dochód z działalności prywatnej
		<i>równa się</i>	DOCHÓD OGÓLNY RODZINY ROLNICZEJ

wprowadzane były do komputerowej bazy danych Ośrodka Doradztwa Rolniczego, a sporządzany wydruk kontrolny przepływów kwartalnych środków pieniężnych trafiał do rolnika i mógł być przez niego wykorzystywany jako dokument opisujący przebieg transakcji w danym okresie jego działalności. Na zakończenie roku opracowywano raport indywidualny gospodarstwa, który zawierał:

- dane o użytkowaniu gruntów, zasiewach, plonach i zbiorach oraz pogłowiu inwentarza żywego,
- bilans majątkowy gospodarstwa wg stanu na początek i na koniec roku,
- rachunek wyników zawierający sposób wytworzenia dochodu rolniczego w okresie roku obrachunkowego.

Przychody ustalano wychodząc od wpłat środków pieniężnych uzyskanych ze sprzedaży produktów i usług, natomiast poziom kosztów ustalano wychodząc od wydatków na zakup środków produkcji i usług.

Do najważniejszych decyzji gospodarczych podejmowanych przez rolnika prowadzącego gospodarstwo rolnicze należą decyzje o wyborze rodzajów działalności produkcyjnej, które zamierza on prowadzić w swoim gospodarstwie. Najbardziej obiektywnym kryterium wyboru jest *nadwyżka bezpośrednia*. Określa ona różnicę między wartością produkcji uzyskiwanej z jednostki produkcji (1 ha lub w przeliczeniu na 1 szt. fizyczną, sztukę strukturalną, 1 ha głównej powierzchni paszowej) a kosztami bezpośrednimi poniesionymi na jej wytworzenie. Oblicza się ją głównie dla działalności towarowej, jest ona bardzo sprawnym kryterium wyboru działalności produkcyjnej w gospodarstwie (pomocnym w analizie i planowaniu). Oprócz nadwyżki bezpośredniej ważną kategorią wynikową jest *wartość dodana*. Przedstawia ona bezpośrednio meto-

dę pomiaru wytworzonego przez daną jednostkę majątku, który jest źródłem płac, odsetek, opodatkowania, spożycia i akumulacji. Wartość dodana jest wynikiem zespolonych działań różnych czynników i może być dzielona pomiędzy:

- a) pracowników najemnych,
- b) dostawców kapitałów,
- c) użytkowników potencjału produkcyjnego,
- d) rodzinę rolnika,
- e) gospodarstwo.

Wartość dodana jest kategorią, która służy porównaniu gospodarstw opartych na własnej i najemnej sile roboczej, a także korzystających w różnym stopniu z innych zewnętrznych czynników produkcji (ziemi, kapitału). Istnieje możliwość porównań między przedsiębiorstwami różnych branż, za pomocą tej kategorii.

Zgromadzone dane pozwalały na sporządzenie analizy wskaźnikowej dla całej zbiorowości gospodarstw i poszczególnych ich grup. Obliczone wskaźniki umożliwiały porównanie danego gospodarstwa z grupą gospodarstw o tym samym kierunku produkcji. Pomocne były w ocenie działalności gospodarstwa, jego kondycji finansowej i do porównań z wynikami z lat poprzednich. Główne wskaźniki używane przez badany ODR w analizie finansowej w ramach ZSRGR to:

- I. Wskaźniki sytuacji majątkowej.
- II. Wskaźniki zdolności płatniczej i zdolności do obsługi zadłużenia.
- III. Wskaźniki efektywności.

Na podstawie wskaźników oraz całego zestawu informacji uzyskanych w 1997 roku w wyniku wdrażania Zunifikowanego Systemu Rachunkowości Gospodarstw Rolniczych można wyciągnąć następujące wnioski dla byłego województwa łomżyńskiego:

1. Średnia wartość uzyskanej produkcji w analizowanych gospodarstwach wyniosła 92 290,65 zł. Średni poziom kosztów bezpośrednich w przeliczeniu na jedno gospodarstwo wynosił 40 142,83 zł, natomiast koszty pośrednie kształtowały się na poziomie 28 793,50 zł. Średni dochód rolniczy netto wyniósł w 1997 roku 19 152,89 zł na jedno gospodarstwo i wahał się od 14 449,26 zł w grupie obszarowej 10–20 ha do 30 867,41 zł w grupie gospodarstw o powierzchni powyżej 40 ha.
2. Analizowane gospodarstwa rolne charakteryzują się bardzo wysokimi wskaźnikami udziału środków trwałych, a wśród nich nieruchomości, w wartości aktywów ogółem. Sytuacja ta potwierdza wysokie koszty inwestycji związane z odtwarzaniem i modernizowaniem majątku gospodarstw.
3. Zadłużenie analizowanych gospodarstw znajdowało się na wysokim poziomie. Głównym źródłem finansowania były kapitały własne, kapitały obce stanowiły w tym przypadku około 14% ogólnej kwoty aktywów.

4. Analiza rentowności wskazuje, że najlepsze efekty prowadzonej działalności uzyskały gospodarstwa obszarowo największe.
5. Zauważa się tendencję do zwiększania powierzchni tych gospodarstw rolniczych.

Zunifikowany System Rachunkowości Rolnej wprowadzony w Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Szepietowie cieszy się dużym zainteresowaniem ze strony rolników. Po poprzednim okresie wdrażania różnych systemów liczba rolników zainteresowanych prowadzeniem rachunkowości przy zastosowaniu ZSRGR ciągle się powiększa, w 1998 roku było ich 609, natomiast w 1999 roku ich liczba podwoiła się.

Podsumowanie

ZSRGR gromadzi bardzo szczegółowe informacje o przebiegu działalności gospodarstwa rolniczego. Przy odpowiednim opracowaniu danych źródłowych mógłby on być pomocny przy przygotowaniu decyzji bieżących i długofalowych, dotyczących planowania, produkcji i inwestowania; umożliwia też porównanie z gospodarstwami o tym samym kierunku produkcji. Wymagałoby to jednak opracowania prostych programów, zrozumiałych dla rolnika.

Księgowość w ramach Zunifikowanego Systemu Rachunkowości Gospodarstw Rolniczych – dzięki temu, że stwarza możliwość ujednoczenia zasad ewidencji, algorytmów przetwarzania i sprawozdawczości gospodarstwa rolniczego – może być wykorzystana do celów polityki rolnej, tj. statystyki i planowania regionalnego oraz jako baza danych w określonej sieci informatycznej. Realizacja praktyczna takiego systemu może być przeprowadzana w różny sposób.

Powyższy system rachunkowości rolnej jest teraz w fazie testowania w gospodarstwach. Przedstawiona wersja zunifikowanego systemu nie jest ostateczna i będzie w przyszłości zmieniana w miarę powstających potrzeb, a szczególnie w celu zniwelowania różnic między polskim systemem a systemami rachunkowości rolniczej w krajach Unii Europejskiej. W momencie uzyskania przez Polskę statusu członka sposób doboru gospodarstw do badań reprezentatywnych będzie przez nią ściśle określony. Będąc członkiem Unii, Polska będzie zobligowana do dostarczania standardowych zestawów danych indywidualnych z ilościowo określonego, reprezentatywnego zbioru gospodarstw.

Zunifikowany System Rachunkowości jest tak przygotowany i może być modyfikowany, że będzie mógł być wykorzystany do dostarczania danych pochodzących z rachunkowości na potrzeby sprawozdawczości w skali kraju, jak również dla struktur ponadpaństwowych, np. dla sieci FADN.

Literatura

- Bład M., 1999: Rachunkowość rolna w wybranych krajach Unii Europejskiej. *Zagadnienia Doradztwa Rolniczego*, nr 3.
- CZARNY A., CZARNY M., 1997: Rachunkowość rolnicza jako źródło informacji o gospodarstwie rodzinnym. [w:] *Problemy dostosowania rachunkowości rolnej do polskiego prawa bilansowego*, Akademia Rolnicza w Szczecinie.
- GORAJ L., KONDRASZUK T., POKRZYWA T., SASS R., WÓJCIK E., 1998: *Zunifikowany System Rachunkowości Gospodarstw Rolniczych. Instrukcja prowadzenia ksiąg rachunkowych*. IERiGŻ, Warszawa.
- GORAJ L., 1999: Pozyskiwanie informacji o dochodach gospodarstw rolniczych w Unii Europejskiej i w Polsce. *Zagadnienia Doradztwa Rolniczego*, nr 2.
- Ustawa o rachunkowości z 29.09.1994. *Dziennik Ustaw* Nr 121, Poz. 591.

Integrated Accounting System as an Attempt of Standardising the Accounting Principles within Agricultural Holdings

Abstract

The paper reviews both the empirical data and reports provided by task group for integrated accounting system, which nowadays is tested in farms.

Integrated Farm Accounting System collects very specified data on farm performance correspondingly with the European Union countries. An accounting in the framework of this System enables to harmonise recording principles, data processing and financial statements in farms. It provides dependable and accurate information to a variety of users. For example, this information could be applied for agricultural policy goals, including agricultural statistics and regional planning as well as the database in selected information networks.

An adequate analysis of basic data by farmer would support the process of making sound decisions on planning, production, investments etc. and would give him an opportunity to make comparison against other farms of the same or similar types. However, this requires making simple and comprehensible software packages, which will be accessible for farmers.